

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ В УМОВАХ КРИЗИ: ПРОБЛЕМИ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ

Шакіна Наталія Анатоліївна

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»

Перехід української економіки до інноваційної моделі розвитку має на меті забезпечити піднесення конкурентоспроможності через активізацію інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Інноваційна модель економічного розвитку має стати тим фундаментом, який визначає економічну могутність держави.

Активізація інвестиційної діяльності, зростання чистих капітальних вкладень в економіку є одним з головних інструментів успішного економічного розвитку держави. Проте головними перешкодами на шляху розгортання інноваційних процесів у країні є: обмеженість централізованого фінансування, брак власних коштів підприємств, відсутність розгорнутої інфраструктури інноваційного ринку, високі кредитні ставки, кризовий стан у науці, відсутність чітко визначених та законодавчо закріплених державних пріоритетів у інноваційній політиці [1].

Україна, проголосивши курс на інноваційний розвиток економіки, має вирішити цілу низку проблем, які притаманні усім країнам з перехідною економікою та мають суто українські чинники. Тому, для вирішення цих проблем необхідно осмислити досвід розвинених країн у створенні механізму сприяння інноваціям і запровадити найприйнятніші для України інструменти стимулювання розроблення та комерціалізації інновацій на макрорівні, регіональному рівні та на рівні підприємств [2].

В українському суспільстві переключені пріоритети. Не береться до уваги те, що є головними рушійними силами в усіх провідних країнах. Ідеться передусім про розвиток інформаційної економіки, економіки знань. Адже навіть у кращий для нас рік – 2004-й, коли ріст ВВП становив майже 12% і Україна була світовим лідером за темпами економічного зростання, вона деградувала технологічно. Це означає, що ріст економіки нашої країни забезпечується нарощуванням обсягів виробництва вчорашнього дня, яке є несучасним, технологічно другорядним. У розвинених країнах світу понад 90% інвестицій вкладається у 5-й та 6-й технологічні уклади, тоді як в Україні у ці сектори спрямовується мінімальний відсоток, а більш як 75% інвестицій «всмоктує» виробництво 3-го технологічного укладу. До нього належать галузі, які виникали ще на початку ХХ століття і були найпоширенішими в роки Другої світової війни.

Виходить так, що Україні сьогодні виділяється нове місце в системі міжнародного поділу праці – одного із багатьох глобальних аутсайдерів. За такої ситуації мало хто наважиться рятувати країну, надаючи їй багатомільярдні кредити, яких вона наразі потребує [3].

Тож для подолання наслідків кризи головну увагу в економічній стратегії слід приділити забезпеченню національної техніко-технологічної безпеки держави через динамічне освоєння базових технологій і виробництв шостого технологічного укладу, які відкриють широкі можливості щодо «підключення» до чергової хвилі економічного зростання та оперативного реагування на глобальні виклики науково-технічного і соціального прогресу.

У досягненні цієї стратегічної мети ключовими заходами мають бути наступні. По-перше, виокремлення в якості національного пріоритету сектору інноваційного виробництва. Необхідні пріоритетні національні проекти з особливим режимом фінансування, розраховані на кілька років, причому даний режим фінансування не повинен змінюватись залежно від зміни урядів або президентів. По-друге, на основі національних конкурентних переваг за окремими напрямками технологічного процесу (ракетно-космічна техніка, авіація, нові конструкції газових турбін, порошкова металургія, зварювальні та композиційні матеріали, фармацевтична і електронна промисловість, загальне машинобудування) добиватися секторального лідерства у світовому виробництві. Саме ці галузі у міжнародній практиці вважаються наукомісткими (високотехнологічними) і слугують критерієм оцінки концентрації національного потенціалу на головних напрямках науково-технічного прогресу. По-третє, розробка конкретних механізмів адаптації України до глобальних процесів технологічної інтеграції в якості важливого каталізатора розвитку Національної інноваційної системи, яка повинна базуватись на активній ролі держави щодо стимулювання розвитку інноваційної діяльності, розвиненій системі науки та освіти, інноваційному корпоративному секторі, потужній мережі інституцій технологічного трансферту, а також диверсифікації джерел фінансування НДДКР з акцентом на розвитку венчурного сегменту вітчизняної фінансової системи. По-четверте, необхідно створити розгалужену індустрію венчурного фінансування, яка передбачає формування її інституційної структури, розвиток ринку венчурного капіталу та розвиток інфраструктури венчурного фінансування [3].

Беручи до уваги все вищесказане можна наголосити, що Україні нагально потрібна нова державна програма науково-технічного та інноваційного розвитку на перспективу, в основу якої будуть покладені вище приведені кроки реалізації цього завдання. Держава має удосконалити інституційне забезпечення інноваційного розвитку шляхом створення системи стратегічного планування та оцінки розвитку

технологій відповідно до національних цілей. Необхідно подолати суто відомчу модель організації та фінансування інновацій, втіливши «національну інноваційну систему» як державну структуру, що органічно виробляє комплекс інституційних, правових та економічних заходів щодо технологічних змін. Технологічна модернізація є ключовою передумовою підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Література:

1. Великий Ю.В. Проблеми інноваційного розвитку економіки України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/NvChdieu/2011_2/104-108.pdf
2. Вовк І.Р. Інноваційні аспекти розвитку економіки держави в умовах ринкової трансформації. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Menegment/2011_704/21.pdf
3. Новицький В.Є. Проблеми інституційно-інноваційного регулювання в контексті завдань національного розвитку на сучасному етапі глобалізації. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Vmntu/2010_1/1.pdf